

SİLSİLE-İ SÂDÂT-I KİRÂM
1- HZ. EBÛ BEKİR

"Ona (Muhammed'e) yardım etmezseniz, bilin ki, inkâr edenler onu Mekke'den çıkardıklarında mağarada bulunan iki kişinin ikincisi olarak Allah ona yardım etmişti. Arkadaşına (Hz. Ebû Bekir'e) 'Üzülme, Allah bizimledir' diyordu; Allah da ona güven vermiş, görmediğiniz askerlerle onu desteklemiş, inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Ancak Allâh'ın sözü yücedir. Allah güçlüdür, hakîmdir.)" (Tevbe, 9/40)

Bu bölümde Allah (cc) ömür verirse her ay sırasıyla mânevî büyüklerimizi tanımaya çalışacağız. Peygamber Efendimiz'den (sav) sonra bu büyüklerimizin Efendisi (seyyidü's-sâdât) Hz. Ebû Bekir'dir (ra). O silsilede emâneti bizzat Rasûlullah (sav)'den Sevr Mağarası'nda aldığından Pişvâ-i Hâcegân (Hocalar Yolunun Öncüsü) diye anılır.

Hz. Ebûbekir (ra), 573 yılında Mekke'de dünyâyı teşrîf etti. Asıl adı Abdu'l-Ka'be'dir. Peygamber Efendimiz tarafından kendisine Abdullah adı verilmiştir.
Ebû Bekir künyesidir. Deve yavrusunun babası anlamındaki Ebû Bekir lakabının nereden geldiği husûsunda değişik görüşler vardır. Bağlı bulunduğu Bekr kabîlesinin reisi anlamına geldiği bu görüşlerden en mâkûl olanıdır. Onun herkes tarafından bilinen meşhur lakabı, sadâkatini ifâde eden "sıddîk" lakabıdır. Efendimiz'in (sav) peygamberliğini hiç sorgulamaksızın tasdîk ve Mi'râc hâdisesi söz konusu olduğunda dahi bu hâlini muhâfaza ettiği için bu şekilde anılmıştır.
Tertemiz soyu, Rasûlullah Efendimiz'in (sav) altıncı kuşaktan dedesi Mürre b. Kâ'b ile birleşir. Efendimiz'den (sav) iki veya üç yaş küçüktür.

Hz. Ebû Bekir (ra) fasîh bir lisâna sâhip, yüzü aydın, zayıf vücutlu, uzuna yakın orta boylu, kuruca yüzlü, çukurca gözlü, yumru alınlı, seyrek sakallı biri idi. Aşkullah, haşyetullah, muhabbet-i Rasûlullah'dan dâimâ mahzûn idi. Bedenen zayıflığına mukâbil kuvvet ve dirâyet sâhibi; cesur, cildi ince, göz pınarları derin, yüzü nurlu, alnı ve yüzü beyaz ve açık idi.

Hz. Ebû Bekir'in (ra) Müslüman olması hâdisesi şöyle anlatılır:

Ebû Bekir gençliğinde ticâret için gittiği Şam'da bir rüyâ gördü ve rüyâsını râhip Bahîrâ'ya anlattı. Bahîrâ ona:

- Sen nereden geldin? diye sordu.

Ebû Bekir:

- Mekke'den, diye cevap verdi.

- Mekke'nin hangi kabîlesinden?

- Kureyş kabîlesinden.

- Eğer rüyân doğru ise, senin kavminden bir nebî gelecek ve sen o nebînin hayâtında vezîri, vefâtında halîfesi olacaksın!

Ebû Bekir, Hz. Muhammed (sav) nebî olarak gönderilinceye kadar bu rüyâ tâbîrini içinde gizledi. Ne zaman ki O'na nebîlik geldi, Ebû Bekir O'nun yanına vardı ve:

- İddia ettiğin şeyde delîlin nedir? dedi.

Hz. Muhammed (sav) de:

- *"Şam'da gördüğün rüyâdır!"* buyurdu.

Bunun üzerine Ebû Bekir, Hz. Muhammed'in boynuna sarıldı ve iki gözünün arasını öptü. Birlikte kelime-i şehâdet getirdiler.

Hz. Ebû Bekir (ra) Müslüman olduktan sonra Mekke'de gönülleri Kur'ân tilâvetiyle yumuşatarak İslâm'a bağlıyordu. O yufka yürekli, yumuşak huylu, halîm selîm bir insandı. Müşriklerin baskılarından dolayı avlusunun bir köşesini mescid yaparak ibâdet ve tâatle meşgûl oluyordu. Hassas bir gönle sâhip olan Hz. Ebû Bekir'in (ra), Kur'ân okurken haşyetle sesi titrer, gözlerinden yaşlar boşanırdı. Evinin önünden geçerken onun bu içli Kur'ân okuyuşunu duyanlar durup dinler ve büyük bir tesir altında kalırlardı. Komşularından ve yoldan gelip geçenlerden bâzan kapısında kalabalıklar oluştuğu görülürdü. Kureyşliler bu manzara karşısında dehşete kapıldılar. Hz. Ebû Bekir'in (ra) okuduğu Kur'ân'ın çocuklarını ve kölelerini yoldan çıkaracağından korktular. Önceden Hz. Ebu Bekir'i (ra) himâyesine alan İbnü'd-Dügunne'ye şikâyet ettiler.

İbnü'd-Dügunne:

- Ey Ebû Bekir, ya evinde oturup

sesini çıkarma ya da benim himâyemden çıktığını îlân et, dedi.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir (ra) şu teslîmiyet dolu cevâbı verdi:

- Himâyeni sana iâde ediyorum. Bana Allâh'ın himâyesi yeter. (Buhârî, Menâkıbü'l-Ensâr, 45)

Efendimiz (sav) ve O'nun sâdık dostu Hz. Ebû Bekir (ra) Medîne'ye hicret ederken, izlerini süren Mekkeli düşmanlarından korunmak için Sevr Mağarası'na gizlendiler. Gerek mağaraya giderken, gerekse mağaraya sığındıklarında Hz. Ebû Bekir'in (ra) tek korkusu vardı; o da Allah Rasûlü'nün başına bir şey gelmesiydi. İşini iyi bilen bir iz sürücüsü, Mekke askerlerini Sevr Mağarası'na kadar getirdi. Askerler mağaranın önüne geldiklerinde Efendimiz (sav) sâkindi. Fakat Mekkelilerin konuşmalarını ve ayak seslerini duyan Hz. Ebû Bekir (ra) endîşeliydi.

Peygamber Efendimiz (sav) huzur telkîn eden hâliyle ona:

- *"Üzülme! Allah bizimledir..."* dedi.

Ve mağara arkadaşına ilk zikir tâlîmini yaptırdı:

- *"Dilini damağına yapıştır ve içinden gizlice haykır: Allah, Allah, Allah de..."*

Peygamberimiz'in (sav) söylediği şekilde Allâh'ı (cc) anan Hz. Ebû Bekir'in (ra) kalbi huzûra kavuştu.

Hz. Ebû Bekir (ra), Medîne'ye hicret ederken Peygamber Efendimiz'in (sav) yol ve mağara arkadaşı (yâr-ı ğâr) idi. Fahr-i Kâinât (sav)'in en vefâlı dostunun adı doğrudan zikredilmese de Kur'ân-ı Kerîm'de bâzı âyetlerde ona işâret edildiği âşikârdı. Tevbe Sûresi'nde **sâniye'sneyni**, yâni iki kişinin ikincisi olarak şu şekilde geçiyordu:

"Ona (Muhammed'e) yardım etmezseniz, bilin ki, inkâr edenler onu Mekke'den çıkardıklarında mağarada bulunan iki kişinin ikincisi olarak Allah ona yardım etmişti. Arkadaşına (Hz. Ebû Bekir'e) 'Üzülme, Allah bizimledir' diyordu; Allah da ona güven vermiş, görmediğiniz askerlerle onu desteklemiş, inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Ancak Allâh'ın sözü yücedir. Allah güçlüdür, hakîmdir.)" (Tevbe, 9/40)

Ayrıca Nisâ Sûresi'nde de **Sıddîk** sıfatıyla şöyle yer alıyordu: **"Kim Allâh'a ve Peygambere itâat ederse, işte onlar, Allâh'ın kendilerine nîmet verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehitlerle ve iyi kimselerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaştır."** (Nisâ, 4/69)

ZÜMER SÛRESİ 33. ÂYETTE "GERÇEĞİ GETİREN KİŞİYE VE ONU TASDÎK EDENE GELİNCE, İŞTE TAKVÂ SÂHİPLERİ ONLARDIR." ÂYETİNDE "ONU TASDÎK EDENE (SADDEKA BİHÎ)" İFÂDESİYLE DE HZ. EBÛ BEKİR'İN (RA) KASTEDİLDİĞİ MÜFESSİRLER TARAFINDAN KABÛL EDİLMEKTEDİR.

Müslümanlığı kabûl ettikten sonra zamânının büyük çoğunluğunu Peygamber Efendimiz'le (sav) geçiren Hz. Ebû Bekir (ra) şu hususlarda ashâb-ı güzîn arasında birinci sıradaydı:

- Erkekler içinde ilk Müslüman olması,

- İslâm'da ilk defa "Sıddîk, Atîk (ateşten âzâd olmuş) ve Halîfe" diye isimlendirilmesi,

- İnsanları Allâh'a (cc) ve Rasûlü'ne (sav) dâvet eden ilk hatip olması,

- Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini ilk defa bir araya toplatması ve ilk defa "Mushaf" diye isimlendirmesi,

- Beytü'l-Mâl'i (devlet hazînesini) ilk defa kurması,

- Malının tamâmını ilk olarak Rasûlullah'ın (sav) yolunda harcaması,

- İlk Hacc Emîri olarak tâyin edilmesi.

Rasûlullah Efendimiz'den (sav) sonra şu hususlarda ikinci sıradaydı:

- Rasûlullah Efendimiz insanları îmâna dâvet ettiği zaman, erkeklerden ilk îmân eden Hz. Ebû Bekir (ra) olmuş ve îmanda Rasûlullah Efendimiz (sav)'den sonra ikinci sırayı almıştır.

- Hz. Ebû Bekir (ra) insanları îmâna dâvet etmiş, birçokları onun vâsıtasıyla îmân etmişlerdir. İslâm'a dâvette de ikincidir.

- RASÛLULLAH EFENDİMİZ (SAV) İRTİHÂLİNDEN ÖNCE HASTALANDIĞI ZAMAN İMAMLIK MAKÂMINA ONU VAZÎFELENDİRMİŞ VE O İMAMLIKTA DA İKİNCİ OLMUŞTUR.

- Rasûlullah Efendimiz (sav)'in yanında hücre-i saâdete defnolunma husûsunda da ikincidir.

Hz. Ebû Bekir (ra) Hz. Peygamber'in vefât haberini alır almaz O'nun evine geldi ve kızının odasına girdi. Hz. Peygamber'in yüzüne örtülen yüz örtüsünü açtı ve ağlayarak alnından öptü, sonra da örtüyü tekrar örttü ve şunları söyledi:

"Vallâhi Rasûlullâh (sav) vefât etmiş! İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn. (Biz şüphesiz Allâh'a âidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.) (Bakara, 2/156) *Babam, anam sana fedâ olsun! Allâh'a yemîn ederim ki, Allah sana hiçbir zaman iki kere ölüm acısı tattırmayacak. Sen, bir kere ölmüş ve mukadder olan ölüm geçidini geçmiş bulunuyorsun. Bundan sonra senin için bir daha ölmek yoktur. Vâh benim peygamberim!"*

Hz. Ebû Bekir (ra), bu sözlerinden sonra tekrar eğilip Hz. Peygamber'in (sav) yüzünü açtı ve öptü, başını kaldırdıktan sonra sözlerini şöyle devâm ettirdi:

"Vâh benim dostum! Sen sağ iken de güzeldin, vefâtından sonra da güzelsin. Senin sağlığın da vefâtın da ne güzel!"

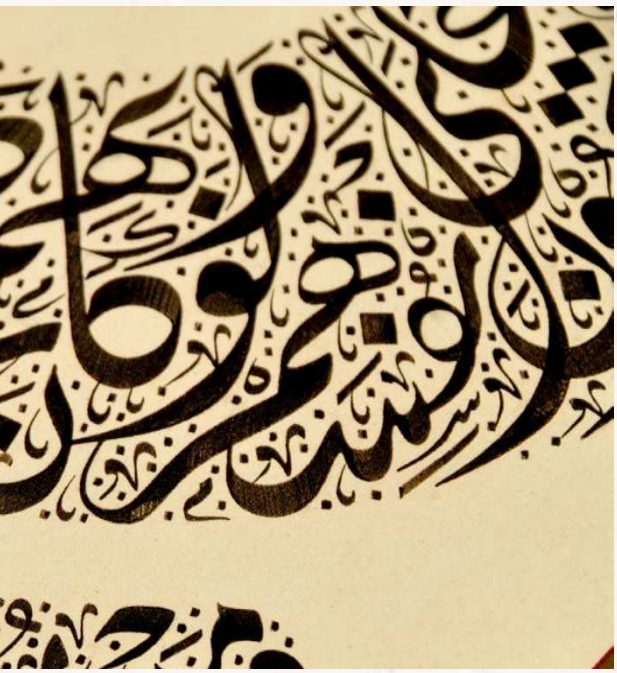
Hz. Ebû Bekir (ra), bu sözleri söyledikten ve yüz örtüsünü örttükten sonra dışarı çıktı. Hz.

Ömer (ra), Hz. Peygamberin vefât etmediği yönündeki konuşmasını sürdürüyordu. Hz. Ebû Bekir'in (ra) dışarı çıktığını gören kalabalık onun etrâfına toplandılar. O da "Otur artık ey Ömer!" dedi ama Hz. Ömer (ra) oturmaya yanaşmadı. Hz. Ebû Bekir (ra) sözünü üç kez tekrarladı ve sükûneti temin ettikten sonra konuşmaya başladı ve şunları söyledi:

"YÜCE ALLAH, PEYGAMBERİNE DAHA ARANIZDA İKEN VEFAT HABERİNİ VERMİŞTİ. SİZLERİN DE ECELİNİZ GELİNCE ÖLECEĞİNİZİ HABER VERMİŞTİR. RASÛLULLAH (SAV) VEFÂT ETMİŞTİR. SİZLERDEN DE HİÇKİMSE SAĞ KALMAYACAKTIR. KİM MUHAMMED'E TAPIYORSA BİLSİN Kİ MUHAMMED ÖLMÜŞTÜR. KİM DE ALLÂH'A TAPIYORSA ŞÜPHESİZ Kİ ALLAH DİRİDİR VE ÖLÜMSÜZDÜR." (İbn Sa'd, Tabakât, II, 266)

Hz. Ebû Bekir (ra), bu sözlerinden sonra Uhud savaşında nâzil olan şu âyet-i kerîmeyi okudu: **"Muhammed, ancak bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi O, ölür ve öldürülürse ökçenizin üzerine gerisin geriye dönecek misiniz? Kim böyle iki ökçesi üzerinde ardına dönerse, elbette ki Allâh'a hiçbir şeyle zarar vermiş olamaz. Allah, şükür ve sebât edenlere mükâfât verecektir."** (Âl-i İmrân, 3/144)

İlk evliliğini Kuteyle bint Abdüluzzâ adlı bir hanımla yaptı. Bu evlilikten oğlu Abdullah ile kızı Esmâ doğdu. Kuteyle İslâmiyet'i kabûl etmeyince onu boşayıp Ümmü Rûmân ile evlendi. Ümmü Rûmân'dan Abdurrahman ile Âişe dünyâya geldi. Ümmü Rûmân vefât edince Esmâ bint Umeys ile evlendi ve bu hanımından Muhammed adını verdiği bir oğlu oldu. Vefâtından birkaç ay sonra da diğer hanımı Habîbe bint Hârice'den Ümmü Külsûm adlı kızı dünyâya geldi.

Kâinâtın Efendisi'nin (sav) vefâtı üzerine Hz. Ebû Bekir (ra) O'nun ilk halîfesi oldu. Hilâfet görevini üstlendikten sonra halka hitâben yaptığı şu konuşması oldukça *önemlidir:*

"Ey halkım! Ben size yönetici oldum. Hâlbuki sizin en hayırlınız değilim. Eğer iyi işler yaparsam bana yardım ediniz. Eğer yanlış işler yaparsam bana doğru yolu gösteriniz. Doğruluk, emânettir. Yalancılık, hıyânettir. Sizin en zayıfınız benim yanımda güçlüdür ki onun hakkını müdâfaa ederim. En güçlünüz benim yanımda zayıftır ki, başkasının hakkını ondan alırım."

İki yıl kadar halîfelik yaptıktan sonra 22 Cemâziyelâhir 13 (23 Ağustos 634) târihinde bu âlemden diğer âleme göç etti. Son sözü Yusuf (as) duası "Teveffenî Muslimen ve elhiknî bi's-salihîn *(Benim canımı Müslüman olarak al ve beni iyilere kat.)*" (Yusuf, 12/101) oldu. Kabr-i şerîfi Ravza-i Mutahhara'da Peygamber Efendimiz (sav) ile Hz. Ömer (ra) arasındadır.

Hz. Ebû Bekir (ra) hayâtı boyunca İslâm ahlâkının güzel bir temsilcisi ve Peygamber (sav) Efendimiz'in en yakın dostu oldu. Hz. Ömer (ra) hilâfeti teslîm aldığında, devlet emânetlerini incelemeye başladı. Bir akşam vakti sandıklar açıldı, evraklar ve mâlî hazîneye âit altınlar, dirhemler tasnîf edilip devir-teslim yapıldı. Evrakları tek tek inceleyen Hz. Ömer (ra) sandıklardan birinde bir kavanozla karşılaştı. İçi dirhemlerle dolu kavanozu merak ederek açtı. İçinden şu not çıktı:

"Ben ki; Allah Rasûlü'nün Halîfesi Ebû Bekir, hilâfetim süresince devlet hazînesinden bana bağlanan maaşı almaya hayâ ettim ve hiç kullanmadım. Çünkü bulunduğum makam; tebliğini ücretsiz, Hakk Rızâsı için yapan Rasûl makâmı idi. Tamâmen kendi gayretimle geçindim. Benden sonra gelecek halîfeye teslîm edilmek üzere tüm maaşım bu kavanozdadır. Devlet hazînesine kaydedilsin!"

Hayâtı Hz. Ebû Bekir (ra)'le hayır yarışına dönüşen Hz. Ömer (ra) olduğu yere öylece çöktü. Ağlamaklı vaziyette şunları söyledi:

- Ne kadar büyüksün yâ Ebâ Bekir! Hayâtında seni geçmeme fırsat vermedin, vefâtın sonrasında da buna imkân tanımıyorsun. Ne kadar büyüksün yâ Sıddîk!

Rabbim bu büyüklerimizin yollarından bizleri ayırmasın. Âmîn...

Kaynaklar:

Mahmud Sâmî Ramazanoğlu, Hulefâ-i Râşidîn, İstanbul 2015.

Muhammed b. Abdullah el-Hânî, Sufiyye Âdâbı, (ter. Mehmet Talha Odabaşı), İstanbul 2006.

Mustafa Fayda ,"Ebû Bekir", TDV İslâm Ansiklopedisi, X, 101-108.

Ekrem Sağıroğlu, Hz. Ebu Bekir, İstanbul 2016.